

EL PROBLEMA DE LA LLENGUA I EL PROJECTE DE CONSTITUCIO

PER AINA MOLL

Els debats sobre el projecte de Constitució es duen a les Corts amb tal secret, que fins ara només hem pogut saber quin serà el títol dels primers capítols. Així i tot, ja he tengut ocasió de parlar amb molta gent alarmada —i amb motiu, val a dir-ho—, per l'enunciat d'un d'aquests títols (el tercer, si no ho record malament): "LLENGUA OFICIAL I LLENGÜES COOFICIALS". Són nombrosos els mallorquins que s'han sentit decebuts per un títol que dona a entendre clarament que el castellà seguirà essent la "llengua oficial a tot l'Estat", i que les altres llengües només seran "tolerades" com a "cooficials" (com a "secundàries") per als qui les tenen com a maternes. Pensen que així els castellans es preocuparan poc d'aprendre-les, i que seguirà essent necessari utilitzar el castellà a Mallorca sempre que a una reunió hi hagi qualcú que "no entengui el mallorquí".

Compartesc plenament aquests recels, i perquè vèiem venir aquesta situació, els responsables de LA COLUMNA DE FOC ens hem esforçat durant mesos i mesos a demanar una campanya de reclamació de LA COOFICIALITAT (O L'OFICIALITAT) DE TOTES LES LLENGÜES DE L'ESTAT ESPANYOL DINS TOT L'AMBIT D'AQUEST, és a dir la igualtat de drets de totes elles, sense que cap pogués ésser considerada com a superior i obligada per a tots. Això implicava, naturalment, "l'oficialitat territorial de cada llengua", és a dir, el seu ús públic prioritari a les zones on és llengua materna, i el seu ensenyament obligatori en aquestes zones i voluntari a la resta de l'Estat. Creïem, i així ho vàrem fer públic repetidament, que la campanya s'havia d'iniciar a les zones que tenen "llengua regional" diferent del castellà, però s'havia de fer extensiva a tot el país, demanant als partits polítics d'àmbit

nacional que fessin seva la reivindicació i s'esforçassin a fer comprendre als castellanoparlants que es tractava d'una exigència justa i necessària.

Estic segura que el temps ens donarà la raó, i que la manca d'entusiasme per una campanya d'aquest caire ha estat un important error col·lectiu. Però "guardau-vos d'un ja-està-fet": no serveix de res lamentar-se d'allò que no hem fet: el que interessa és saber "què hem de fer, ara", i fer-ho decididament. I ara hem d'aconseguir que aquesta "cooficialitat" que s'anuncia al costat d'una "oficialitat general" no sigui un "paper banyat" que deixi les coses igual que abans, sinó que impliqui LA NORMALITZACIO TOTAL DE L'US PUBLIC DE LA NOSTRA LLENGUA A LES ILLES. Faig des d'aquí una crida als nostres Parlamentaris perquè, reconeixent que això és una exigència irrenunciable si volem salvar la nostra personalitat com a poble, s'esforcin al màxim per aconseguir-ho, i als partits polítics i als il·lencs en general, perquè donin suport a la seva actuació. Seria trist que els catalans del Principat aconseguissin, gràcies a l'enorme esforç dels seus polítics i a l'entusiasme unànime del poble, la normalització total de l'ús de la nostra llengua dins el seu territori, mentre que a les Illes quedés només com a llengua "de segona". Hem d'aconseguir que l'ús prioritari del català al Principat (que s'aconseguirà, no en dubteu) no sigui un cas "especial" dins el conjunt de l'Estat, sinó el règim normal a totes les "regions" on el castellà no sigui llengua natural del territori. Podem admetre que l'aprenentatge del castellà sigui obligatori a tot l'Estat (hauria estat general encara que fos voluntari, perquè naturalment la gent no hauria volgut quedar en inferioritat de condicions respecte als

conciutadans ignorant aquesta llengua), però hem d'exigir que el del català també ho sigui, i que el seu ús públic es vagi generalitzant a mesura que el coneixement de la llengua estigui a l'abast de tothom.

Aquesta obligatorietat de l'ensenyament de la llengua (i en la llengua) a tots els nivells, és la condició indispensable perquè sigui possible la normalització lingüística de la nostra comunitat. Si en un territori coexisteixen dues llengües, de les quals una és coneguda de tots (bé o malament, que això és una altra qüestió) i l'altra només d'una part, és inevitable que la primera resulti preponderant; i si a més a més posseeix la "categoria superior" d'oficial, mentre l'altra només és "cooficial", aquesta altra està condemnada a vegetar en usos privats i familiars, i a ésser dominada i absorbida per la llengua oficial.

L'oficialitat ferotge del castellà durant molt de temps ens ha reduït a l'analfabetisme general en la llengua pròpia; una "oficialitat civilitzada" que no perseguís la llengua autòctona però no li deixàs recobrar una plena dignitat i la possibilitat d'ús públic en tota ocasió per important que fos, no ens redimiria de la misèria cultural d'aquest llarg analfabetisme col·lectiu. Si reclamam el ple reconeixement de la nostra llengua, no és per esperit de revenja contra la llengua que ens ha dominat fins ara, sinó perquè aquesta plenitud ens és indispensable perquè sigui possible el recobrament de la nostra personalitat. Per això hem de seguir reclamant-la amb totes les nostres forces fins que ens sigui reconeguda.

BALEARS, PITIUSES, CORSEGA I SARDENYA A LES II JORNADES DEL CIEMEN A CUIXÀ

PER J. CORBERA

Per segona vegada des de la seva fundació el gener de l'any passat, el "Centre Internacional Escarré sobre les Minories Etniques i Nacionals" (CIEMEN) va organitzar els dies 16 a 22 d'Agost passat unes jornades internacionals d'estudi a Sant Miquel de Cuixà (Catalunya Nord), que tingueren per tema en aquesta ocasió "Les illes de la Mediterrània Occidental: Balears, Pitiüses, Còrsega i Sardenya". Hi participaren, com a ponents, especialistes d'aquestes illes, i hi hagué així mateix presència nombrosa de públic interessat provinent dels territoris estudiats i d'altres zones dels Estats italians, francesos i dels Països Catalans.

La importància capital d'aqueixes jornades radicava sobretot en l'oportunitat excepcional que oferien d'establir contacte entre elles a les persones d'aqueixes illes interessades per la problemàtica que els afecta a cada una en particular i a totes en general, intercanviant-se els assistents les inquietuds, experiències i afanys que a les respectives illes se duen dins els moviments de reivindicació i les lluites per l'alliberament nacional. D'aquest contacte entre uns i altres il·lencs va sorgir el convenciment que només amb una solidaritat entre tots els pobles oprimits que s'hi troben, en un esforç conjunt per l'assoliment d'uns objectius idèntics, podem fer que la Mar Mediterrània sigui en el futur el marc de convivència lliure d'uns pobles realment lliures i amics, senyors cadascun del seu propi destí.

LA SITUACIO DE CORSEGA

Ferrando Ettore, director del Centre d'Estudis Corsos de la Universitat d'Ais-Marsella II, exposà la seva ponència sobre POBLE, NACIONALITAT, NACIO: PER A UNA REVALORITZACIO DE LA HISTORIA DE CORSEGA. Per uns impediments de darrera hora, no hi pogueren ésser els altres dos representants corsos anunciats —Pasquale Marchetti i Ghjacumu Thiers—, les ponències dels quals, això no obstant, seran publicades en

el pròxim volum de la col·lecció "Nationalia" dirigida pel CIEMEN.

El professor Ettore, repassant la geografia, l'antropologia i la història de Còrsega i confrontant aquestes realitats amb els conceptes de nacionalitat, nació i poble, féu veure com la comunitat corsa té una personalitat i una cultura pròpies, però que és a l'actualitat en un greu grau de mort, a causa de la política de l'Estat Francès que hi ha impulsat un moviment intens d'emigració de la població autòctona i alhora una afluència massiva d'elements al·lògens venguts a França o, sobretot, de les antigues colònies franceses a Àfrica. Aquest greu perill de mort per a Còrsega és la causa directa del desvetllament de la consciència nacional que, des de fa uns anys, es va notant arreu de l'illa, que d'aquesta manera s'enfronta amb la disjuntiva que l'Estat li ha volgut plantejar: la seva desaparició més o manco pròxima com a poble o la potenciació de les seves reivindicacions nacionals fins als extrems més necessaris.

SARDENYA: DELS SEUS ORIGENS A LES SEVES REIVINDICACIONS ACTUALS

Quatre foren els representants de Sardenya: —Giovanni Lilliu, amb el seu estudi "SARDENYA EN LA MATRIU MEDITERRANEA", ens presentà la seva illa des del Neolític fins a les invasions fenícies i cartagineses, com a substrat de la cultura sarda diferenciada actual.

—Antoniu Cossu va fer una crítica extraordinària del significat que s'ha volgut donar al terme "cultura" per les classes dominants de tots els temps i de tots els Estats, que sempre han pretès confondre aquest mot segons les seves pròpies conveniències i identificar-lo amb unes certes expressions culturalistes sorgides d'acord amb les seves concepcions oficialistes i com a detentores del poder. Sardenya, posseïdora d'una cultura popular absolutament diversa dels altres pobles mediterranis, s'ha

vist des de fa segles ignorada pels diferents poders externs a què ha estat sotmesa (actualment l'italià). Darrerament, però, la consciència nacional sarda és de cada vegada més estesa entre el poble i ha començat ja la lluita pel reconeixement oficial de la llengua sarda i perquè la pròpia cultura assoleixi el lloc que li pertoca dins la vida de l'illa. A. Cossu va titular la seva aportació "SARDENYA, CULTURA I IDENTITAT".

—Eliseo Spiga tocà el tema "SARDENYA, ECONOMIA I SOCIETAT", analitzant la situació econòmica sarda i la situació social que se'n deriva: control de l'illa per grans monopolis estatals i estrangers (com els de la indústria petroquímica), depauperació dels sectors tradicionals de producció (agricultura, pasturatge, artesanat), condicions greus de les indústries pròpies o de les mines; 700.000 sards emigrats cap a Itàlia i altres estats europeus...

—Antonello Satta va fer un balanç dels 28 anys d'experiència autònoma de Sardenya. La seva exposició duia el títol de "L'AUTONOMIA COM A MISTIFICACIO", suficientment clar per comprendre què ha entès l'Estat Italià per "autonomia". Per autonomia, els partits actuant a Sardenya no han entès altra cosa més que la simple repetició a nivell "regional" de les categories jurídiques, polítiques i culturals italianes. Davant el fet modern de la presa de consciència nacional a Sardenya, els partits s'han esforçat per demostrar que els sards no són una nació, refermant-se en el seu sucursalisme.

La conclusió de Satta era que només amb una autèntica autonomia cultural i econòmica, no dirigida per les forces polítiques sucursalistes, Sardenya pot arribar a ser realment ella mateixa.

EL CATALA A SARDENYA

Tractant un tema complementari al dels altres (Passa a pág. sigüent)